Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII № 48 (3459) Варшава, 3 грудня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Проєкт «Магія обрядів і традицій» від Марти Зварич і фонду «BoFolk». Фото Григорія Сподарика

JarmaRock FEST – клаптик свого в Польщі. с. 8

Засідання Головної ради ОУП. с. 2

Пам'яті отця митрата Степана Дзюбини. с. 12

ISSN 027-8254
48
9 770027 825238

eprasa.pl c7084e9054

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Засідання Головної ради ОУП

Реалізовані плани за 2023 рік та фінансування роботи організації у новому році – це два головні питання, які обговорили на листопадовому засіданні Головної ради (ГР) Об'єднання українців у Польщі.

Зустріч 19 листопада знову була проведена онлайн. Такий формат нарад члени ГР практикують уже кілька років, від часу пандемії. Після прийняття програми засідання діячі ОУП обговорили проєкти, які були реалізовані у цьому році. Станом на день, коли проходило засідання ГР, відбулися майже всі заплановані заходи, крім одного, який мав бути проведений біля Перемишля.

– Порівняно з минулим роком ми реалізували наші проєкти за планом. У минулому, чи то з огляду на пандемію, чи то початок повномасштабної війни в Україні, змінювалися пріоритети, тому від деяких подій ми мусили відмовлятися або міняти терміни їхнього виконання. Зараз ми майже стовідсотково реалізували завдання, які були передбачені та записані в бюджеті, – зазначає голова Об'єднання Мирослав Скірка та підкреслює, що цьогоріч питання, пов'язані з війною, до розв'язання яких долучилося ОУП, не вплинули так сильно на роботу організації, як у 2022 році.

Імовірно, так само буде й наступного року, проте для втілення деяких завдань проблемним може стати рівень фінансування окремих проєктів.

– Грантодавець, тобто Міністерство внутрішніх справ і адміністрації (MBCiA), відповіло нам на наші пропозиції щодо фінансування проєктів, заявки на які ми подавали у вересні. Виявляється, що сума не збільшиться або не значно збільшиться. Але навіть це невелике підвищення не покриває рівня інфляції, – каже Мирослав Скірка.

Також до цього слід додати підвищення рівня мінімальної зарплати в наступному році, яка, за словами експертів, «зросте рекордно».

Нагадаємо, що, згідно з постановою Ради міністрів від 14 вересня цього року, з 1 січня 2024 року мінімальна заробітна плата зросте з нинішніх 3600 злотих до 4242 злотих брутто. А з середини року, тобто з 1 липня, – до 4300 злотих.

Маючи ці дані на середину вересня, MBCiA майже не врахувало підвищення мінімальної заробітної плати у своїх пропозиціях щодо обсягу фінансування проєктів, хоча в пропозиціях Об'єднання суми були значно вищими.

– Фактично така ситуація означає, що наші фінансові можливості, які ми отримаємо на проєкти, зменшуються, – наголошує очільник організації.

На його думку, запропоноване підвищення суми субвенції на основну діяльність (dotacje podmiotowe) на практиці не становить жодної додаткової підтримки для роботи організації.

– Міністерство запропонувало нам підвищення на 2000 злотих у порівнянні з 2023 роком. Якби ми оперували цим запропонованим бюджетом, це означало б закриття або відмову від приміщень, де розташовані деякі наші домівки, або звільнення людей, – різко оцінює Мирослав Скірка ситуацію, що склалася.

Тому Об'єднання внесло корективи до пропозиції Міністерства і зараз чекає на відповідь.

– Той рівень фінансування, який на разі пропонує грантодавець, означає, що ми матимемо значно менше коштів на організацію заходів, ніж у 2023 році. Це ми бачимо в пропозиції, яку отримали, – додає голова ОУП.

Проте, як зазначив голова організації, є надія, що нова влада, яка зараз ще перебуває в опозиції, зможе підштовхнути питання фінансування нацменшин у позитивне річище, тобто збільшити дотації. Однак поки це залишається «надією».

– Пропозиції MBCiA щодо фінансування національних та етнічних меншин базуються на бюджеті, запропонованому нинішньою владою. Щоб відбулися зміни, треба було б внести корективи до державного бюджету. Суми, необхідні для діяльності організацій меншин, – не такі великі, і це можна було б зробити за допомогою інших механізмів, ніж внесення змін до бюджету. Час покаже. Ми хочемо мислити позитивно, – підсумовує голова Об'єднання.

Питання фінансування буде тим аспектом, який наступного року матиме найбільший вплив на діяльність організації та реалізацію її проєктів, спрямованих на захист української національної меншини в Польщі.

Наступного року на ОУП чекають внутрішні вибори, під час яких обиратимуть керівників регіональних гуртків та відділів. Натомість з'їзд організації, на якому відбудуться вибори, зокрема, на посади нових членів Головної ради, Головної управи та голови організації, згідно зі статутом, має пройти у 2025 році. Про ці питання теж ішлося під час засідання ГР 19 листопада.

– Ми до цього готуємося. Звісно, ми заздалегідь повідомимо про це всю українську громаду, щоб був час подумати, що має робити організація, а також був час підсумувати її діяльність на місцях, – наголошує Мирослав Скірка. ●

eprasa.pl c7084e9054

Григорій СПОДАРИК

Українська культура має виходити на світові майданчики

Зокрема, таку думку можна було почути під час дискусії про роль і виклики для української культури, що відбулася на Форум ФЕСТ у межах 47.JarmaRock FEST у Ґданську.

У дискусії, яку модерувала журналістка Мар'яна Кріль, брали участь Катерина та Тетяна Очередько (художниці, що працювали під час створення анімації для польського фільму «Chłopi», котрий цього року вийшов на екрани), Таня Єрмак (письменниця, культурна менеджерка) та Анна Лазар (кураторка культурних проєктів, науковиця, перекладачка). Саме Анна Лазар зауважила, що зараз українська культура має громадський характер і творять її люди, відповідальні за свою державу. Це особливо важливо, оскільки ще донедавна Україна функціонувала в радянському просторі.

– Унікальність українського суспільства призвела до того, що Україна опинилася в центрі світових подій і зацікавлення засобів масової інформації, – відзначила Анна Лазар. Але це зацікавлення не буде вічним, що є природнім процесом.

– Основне завдання для представників української культури – входити на рівних правах у глобальні теми, якими цікавляться всі, – підкреслила Анна Лазар.

Зі свого боку Таня Єрмак зауважила, що саме Ґданськ за сприяння трагічно померлого мера міста Павла Адамовича створив мережу установ, які спроможні приваблювати інтелектуальну публіку, а не лише туристів, зацікавлених морем. Так виникли умови для дискусій, наприклад, про Східну Європу, і простір для мистецьких ініціатив. Таня Єрмак підкреслила, що це величезний приклад для України, хоча зрозуміло, що держава зараз не має достатньо коштів для реалізації таких завдань.

– Державна підтримка культури – це те, що зробило б Україну більш помітною на світовому майданчику ще до повномасштабного вторгнення. Якби Україна мала хоча б 5% від тієї суми, яку росія вкладає у свій культурний продукт за кордоном, ситуація вже була б кращою, – зауважила учасниця дискусії. За її словами, останні дві революції притягали світову увагу до України, але це відбувалося лише на мить. Тривалішою є увага після повномасштабного вторгнення, й, попри всю трагічність ситуації, це дає певні шанси. Неможливо постійно утримувати зацікавлення темою війни, проте на тлі загального інтересу до України постає простір для просування культурного продукту. Таня Єрмак доєдналася до закликy бути активнішими на сучасному світовому культурному майданчику.

Про своє входження у цей простір розповіли Катерина та Тетяна Очередько. Художниці не розраховували на державу, а за допомогою соцмереж поширювали своє портфоліо, і це завершилось успіхом. Спочатку була робота над стрічкою про Вінсента ван Гога, а згодом – над фільмом «Chłopi». Їхній рецепт, як бути успішним митцем за кордоном, – це професійність, працьовитість і талант. Художниці радо діляться досвідом, навчаючи колег. Вони розповіли також про свою роботу та діяльність інших художників у час війни. Як відзначила Катерина, деякі з митців, якщо пообіцяли їй, наприклад, внести правки, то робили це навіть під час обстрілів.

– Мені здається, що мистецтво, яке вони творять кожен день, допомагає пережити все це жахіття. Коли ми просили внести правки, вони відчували, що про них десь далеко пам'ятають, за них переживають, – зазначила Катерина Очередько. Вона згадала про програму у Франції, в межах якої навчала українських митців, після чого учасники програми стовідсотково влаштовувались на роботу:

– Це мій хоча б невеликий внесок у допомогу нашим митцям.

Модераторка Мар'яна Кріль запитала гостей також про те, як будувати український культурний наратив без ненависті до російської культури. Під час дискусії можна було почути, що головні українські культурні установи та митці дотримуються правильного принципу – не давати російській культурі жодного голосу. Це потрібне й тому, що навіть ліберальні російські творці не хочуть брати на себе відповідальність за свою культуру, яка призвела до війни. Звучала думка, що рівень культури помітний і в тому, у який спосіб держава веде війну.

– Варто говорити про якісь сюжети в російській культурі, але не потрібно згадувати окремі прізвища і будувати імідж для окремих митців, – зауважила Анна Лазар. За її словами, саме українці зараз повинні оцінювати російську культуру й змінювати наратив щодо неї. Крім того, самі ж росіяни охоче входять у такі глобальні теми, як невільнича праця, і критикують окремі держави, водночас цілковито замовчуюючи широко задокументовані аналогічні явища у власній країні.

– На різних зовнішніх майданчиках українці мають визначити чітку межу – ми не згодні говорити з росіянами, доки в Україні їхні танки, – стверджує Анна Лазар.

Гості дискусії говорили й про потребу просвітницької роботи та просування культури, щоб увесь світ бачив і чув український мистецький голос. А самі українські митці мають навчитися говорити про себе та будувати сильний власний бренд.

– Треба вигравати міжнародні конкурси, щоб про нас і Україну багато говорили у світі, – зауважила Тетяна Очередько.

Виклик стоїть і перед споживачами цієї культури, бо, якщо вони не куплять картину або не заплатять за квиток, то український митець постійно замислюватиметься, чи варто йому залишатися в цій професії. Дискусія була також нагодою для обговорення питання про російськомовних українців у Польщі. Її учасниці погодилися, що тут кориснішими будуть дії, які заохочують перейти на українську мову, ніж різка критика. Насамкінець було відзначено, що фестивальні дискусії могли б відбуватися в тому ж місці, де й концерти JarmaRock FEST, завдяки чому в них змогла б узяти участь ширша аудиторія. ●

eprasa.pl c7084e9054

Підтримаймо «Краєчку» в конкурсі «Музичні джерельця 2023»

Дитячий перемиський гурт «Краєчка» потрапив до фінального етапу конкурсу «Музичні джерельця 2023» (Muzyczne Źródełko 2023) Радіоцентру народної культури та Польського радіо для дітей.

Голосування триває до 3 грудня на сайті організаторів (Polskie Radio Dzieciom i Radiowe Centrum Kultury Ludowej). Кожен може голосувати один раз на день. Переможців оголосять 10 грудня цього року на хвилях програми «Źródełko», а пізніше відбудеться урочистий фінал та вручення нагород.

Нагадаємо, що «Краєчка» є частиною «дорослого» гурту «Крайка» з Перемишля. Минулого року вийшов альбом «Краєчка/Krajeczka», до якого ввійшли українські пісні та ігри для дітей. Якщо в першому складі «Краєчки» було восьмеро учасників, то від минулого року охочих співати в гурті стало більше. Зараз щотижня на репетиції до Народного дому приходить кілька десятків дітей віком від 4 до 13 років і з Польщі, і з України. Усі вони живуть у Перемишлі. Керівницею гурту є Тетяна Наконечна, а допомагає їй етномузикознавчиня і хормейстерка з Києва Іванка Данилейко.

«Музичні джерельця 2023» – це конкурс фольклорної музики, адресований усім дітям до 15 років, музичним родинам та аматорським колективам. На нього можуть потрапити діти будь-якого віку, індивідуально чи в складі колективу, а слухачі з-поміж них обирають переможців. Нагородою у конкурсі стане виступ на урочистому концерті, організованому Польським радіо для дітей та Радіоцентром народної культури.

Посилання на інформацію про конкурс можна знайти, зокрема, на фейсбук-сторінці гурту Крайка (Krajka/Крайка). Фото Павла Лози

Відзначення 10-ї річниці Революції Гідності в Польщі

21 листопада в Україні відзначали 10-ту річницю початку Євромайдану, який переріс у Революцію Гідності, та річницю Помаранчевої революції 2004 року, які змінили хід історії країни та всього світу. Події, присвячені цій важливій даті, відбулися також в інших країнах світу, зокрема в Польщі. У Варшаві, біля Посольства України,

зустрілися українські жителі міста та посадовці. Радник-посланник Посольства України Роман Шепеляк разом із представником української громади Юрієм Рейтом та дипломатами вшанували пам'ять українських героїв, які віддали своє життя за європейське майбутнє України на київському Майдані.

Юрій Рейт нагадав, що тоді в Польщі на лікуванні перебувало 120 протестувальників з Майдану. Присутні висловили вдячність кожному, хто відтоді й до сьогодні продовжує цю боротьбу.

Також з нагоди Дня Гідності та Свободи в ефірі телемарафону «Єдині новини» до українців звернувся президент Польщі Анджей Дуда.

«Шановні пані та панове, мужній український народе, дорогі друзі!» – розпочав своє послання президент Польщі, нагадавши, що Євромайдан – не перший випадок у новітній історії України, коли «непохитні українці висловили волю бути незалежними від східного сусіда».

«Сьогодні, через десять років після тих подій, коли вулицями Києва пролилася кров невинних людей, убитих режимом Віктора Януковича, ці вимоги – ще більш актуальні», – сказав президент.

Говорячи про шлях України до євроінтеграції, голова польської держави нагадав, що Польща була першою країною, яка після початку російської агресії звернулася про негайне надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу.

«Тому хочу запевнити, що Польща непохитно стоятиме з вами пліч-о-пліч і підтримуватиме вас у боротьбі з агресором. Ніхто так добре, як поляки, не розуміє, яку велику ціну треба заплатити за свободу і незалежність. Ми допоможемо вам на вашому шляху до Європейського Союзу та НАТО, тому що ми хочемо якнайшвидше бачити вас у нашій європейській сім'ї», – наголосив Анджей Дуда. Відеозапис промови з українськими субтитрами можна переглянути на офіційному сайті президента Польщі.

Цього дня багато українців, котрі живуть у Польщі, на своїх фейсбук-сторінках публікували архівні фото та записи з початку Євромайдану, згадуючи події в Києві та мітинги, що проходили тоді перед українськими дипломатичними представництвами у Польщі.

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України у Польщі

eprasa.pl c7084e9054

Тост за незалежність

11 листопада в українському Народному домі у Перемишлі зустрілися поляки та українці, щоб підняти символічний келих вина за незалежність. Цією подією жителі міста разом відсвяткували незалежність Польщі.

Під час вечора до присутніх звернулися Василь Йордан, консул України в Любліні, психологиня й членкиня ініціативи «Міст-Порозуміння» Йоанна Маркін, багаторічний член Ради міста Перемишля Ян Бартмінський та голова Перемиського відділу ОУП Ігор Горків. Прозвучали як слова вітання з державним святом Польщі для поляків, так і слова подяки за підтримку України.

Кілька десятків осіб, які прийшли до Народного дому на символічну зустріч, разом заспівали гімни Польщі та України.

Фото з архіву Народного дому / автор Адам Яремко

На кордоні з Польщею помер іще один український водій

23 листопада на стоянці неподалік пункту пропуску «Корчова – Краківець» помер український водій. Це вже другий трагічний випадок на польсько-українському кордоні від початку блокади руху польськими перевізниками. Раніше, 11 листопада, стало відомо, що у Польщі на стоянці неподалік пункту пропуску «Дорогуськ – Ягодин», очікуючи на перетин кордону, помер 54-річний водій вантажівки з України.

«Ми закликаємо польську владу до рішучих дій із розблокування руху й недопущення того, щоб українські, польські та іноземні водії вантажного автотранспорту простоювали в багатокілометрових чергах без належних для цього умов, стаючи заручниками дій організаторів протесту», – написав на своїй фейсбук-сторінці Василь Зварич, посол України в Польщі. Він зазначив, що 23 листопада Посольство в терміновому порядку звернулося з черговою офіційною нотою до Міністерства закордонних справ Польщі, вимагаючи розблокувати рух вантажних транспортних засобів.

Нагадаємо, що блокування руху розпочалося 6 листопада на трьох польських пунктах пропуску в Гребенному, Дорогуську і Корчовій. Після трьох тижнів блокади в чергах опинилося майже 3 тисячі фур. 23 листопада польські перевізники заблокували четвертий пункт пропуску на кордоні з Україною «Медика – Шегині». Акція протесту зареєстрована до 3 січня 2024 року.

IT-вулик з України встановлять на дослідницьких пасіках у кількох країнах світу

На початку осені у столиці Чилі Сантьяго відбувся 48-й світовий конгрес «Апімондія», присвячений бджільництву. Там стартап «AmoHive» презентував свою IT-пасіку. Про цей проєкт ми писали на початку року. Його створили Ігор та Олександра Курдіни. Ігор приїхав до Польщі з України, а Олександра – українка з Польщі. Проєкт має стати частиною реконструкції бджільництва в Україні. На початку цього року IT-пасіка та розумний вулик «AmoHive» отримали «Європейську нагороду бджіл» за 2022 рік (оригінальна назва – «European Bee Award»). Тим часом восени, під час виставки у столиці Чилі, стартап «AmoHive» переміг у конкурсі на найкраще пасічницьке фото та отримав срібну медаль конгресу. На світлині зображений момент спілкування експертів медового сектору біля пасіки.

За словами співавторки «AmoHive» Олександри Курдіної, їхня ідея приваблює не лише науковців та бджолярів, але й молодь.

Під час світового конгресу в Чилі команда стартапу провела прямі перемовини з представниками університетів та спілок пасічників із США, Канади, Аргентини та Бразилії щодо розміщення на їхніх дослідних пасіках SMART-вуликів та підключення до спільної бази даних. Це дозволить отримати унікальний масив даних про життя бджіл у різних країнах, що складатиме основу для аналізу проблемних питань та планування розвитку світового бджільництва.

Додамо, що компанія «AmoHive» створила першу в Україні IT-пасіку в Київській області та планує проводити на її базі навчання з IT-бджільництва для молоді в партнерстві з українськими закладами аграрної освіти.

Фото з архіву «AmoHive»

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl c7084e9054

Генератори, пічне опалення та EcoFlow: як малий бізнес готується до зими

Минула зима показала, з якими складнощами стикається український бізнес під час обстрілів та блекаутів. Цьогоріч вже досвідчені підприємці починають готуватися до відсутності електропостачання заздалегідь. Тож підприємці по всій Україні закупляють павербанки, генератори, зарядні станції, установки Starlink, ставлять пічне й газове опалення, а також для виробничих процесів продумують зміни та етапи, коли можна виготовляти продукцію без електрики.

Український благодійний фонд «МХП – Громаді» провів грантовий конкурс «Роби своє» для підприємців. Переможці поділилися своїм досвідом – як вони готуються до зими та потенційних блекаутів. Можливо, ці поради стануть у пригоді іншим бізнесам в українських громадах, адже обмін досвідом – це важлива складова розвитку бізнесу, особливо в кризові періоди.

Текстильний бізнес Ukono, Сумщина

Тетяна Мойсеєнко, керівниця лінії Ukono, що випускає текстиль з коноплі, розповідає, що вони вже купили генератор, адже швейні машинки під час блекаутів можуть працювати від генератора. Також від нього за потреби працюватимуть обігрівачі. Адже на виробництві опалення централізоване й у разі вимкнень електрики, вимикається й опалення.

«Ще ми придбали ноутбуки, щоб автономно обробляти замовлення. Бо раніше мали стаціонарні комп'ютери, які під час блекаутів не працювали. Тож хеджували ризики з обслуговуванням ще й у такий спосіб. На EcoFlow ще не назбирали грошей. Сподіваємось, що цей запит зможемо закрити за допомогою грантів, щоб вже мати свою зарядну станцію», – ділиться Тетяна Мойсеєнко.

Приватна сімейна медицина, Вінниччина

Павло Владига, сімейний лікар, який розвиває власну практику, готується до зими й потенційних блекаутів, попри те, що торішні блекаути майже не вплинули на його роботу, завдяки специфіці бізнесу.

«В нас є твердопаливний котел, wi-fi роутер працює від павербанка і ми майже весь час з інтернетом. Вакцини зберігаємо в термоконтейнерах. Для якіснішої роботи потребуємо генератора. У планах його купити за першої можливості – відкладаємо на це кошти. А поки також купляємо дрова для котла, щоб не залежати від централізованого опалення», – ділиться Павло Владига.

Заклад харчування «Наталі», Черкащина

Наталія Михайленко розвиває власний заклад на Черкащині. Також волонтерить: готує захисникам смаколики й сама возить їх до місця призначення. Минулого року блекаут змусив Наталію придбати потужний бензиновий генератор, тому до цієї зими підприємиця вже готова.

«Процес приготування їжі вимагає наявності холодильного обладнання, тому під час торішніх блекаутів придбали генератор. В холодний період, коли можна було не живити морозильні камери, забезпечували освітлення в закладі від автомобільного акумулятора, щоб можна було заготовлювати напівфабрикати. Зараз розширюємо свої послуги. Завдяки конкурсу „Роби своє" придбали обладнання для виготовлення піци. Тому плануємо працювати попри відключення електроенергії й допомагати нашим військовим», – розказує Наталія Михайленко.

Крафтова сироварня «Будз Баран», Івано-Франківщина

Христина Закревська разом з чоловіком розвиває власну сироварню вже 3 роки. Каже, що специфіка бізнесу така, що блекаути суттєво позначаються на виробництві. Однак, намагається мінімізувати їхній вплив на виготовлення сирів.

«Наші сироварки дуже великої потужності, маленькі генератори не справляються, а великий промисловий – дуже коштовний. Ми не впевнені, що ця покупка буде для нас раціональною. Торік ми підлаштовувалися під графіки вимкнення. Наприклад, швидко нагрівали сироварки, запускали перший процес нагрівання молока, після чого електроенергія вже була не потрібна. А коли різання сиру та другий нагрів, то ми на газовій плиті гріли воду й доливали в сироварки. Тож зараз ми закупили ще один газовий балон та плиту. Також в планах є гріти воду завдяки твердопаливному котлу, а він може працювати від простого автомобільного акумулятора. Освітлення в нас теж через автомобільні акумулятори. Придбали ще один генератор, щоб можна було вмикати вакуумні машини й пакувати продукцію, віддавати повністю готові замовлення», – розповідає Христина Закревська.

Rekava – український бренд біорозкладних товарів з переробленої кавової гущі, Львівщина

Rekava. Юрій Тустановський та Дмитро Бідюк. Фото з архіву підприємців

Співвласники бренду Rekava Дмитро Бідюк та Юрій Тустановський кажуть, що довгі блекаути для їхнього виробництва, яке потребує багато електрики, критичні.

eprasa.pl c7084e9054

УКРАЇНА – ПОЛЬЩА

Допомога українським дітям у навчанні

Через початок повномасштабного вторгнення росії Зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО) в Україні з 2022 року замінили на Національний мультипредметний тест (НМТ). «Безпекова складова та труднощі логістики не дозволяють Міністерству освіти і науки планувати проведення Зовнішнього незалежного оцінювання у традиційному форматі. МОН як альтернативу ЗНО розглядає проведення у 2023 році удосконаленого НМТ», – казав тодішній міністр освіти Сергій Шкарлет. Нагадаємо, ЗНО є відповідником матури у Польщі, іспитом для учнів, які закінчують школу і вступають до вищих навчальних закладів.

Сприяючи освітнім потребам українських дітей, які проживають за кордоном, Освітній кластер «МрійДій» у Польщі запускає Центр підготовки до Національного мультипредметного тесту «МрійДій» у Варшаві. Цей проєкт реалізується на основі успішних програм «МрійДій» з підготовки до ЗНО/НМТ у співпраці з Освітнім центром «Школа „Материнка" ім. Д. Павличка у Варшаві» за підтримки проєкту «Дій для дітей України».

Українські старшокласники, які через російське вторгнення опинилися за кордоном, зазнають численних труднощів у підготовці до Національного мультипредметного тесту. Цей проєкт спрямований на те, щоб зробити навчальний процес легшим, забезпечуючи доступ до ефективної та безкоштовної підготовки до тесту.

Освітня програма Центру підготовки до НМТ «МрійДій» у Варшаві розроблена на основі програм «МрійДій» з підготовки до ЗНО/НМТ та відповідає державним стандартам Міністерства освіти і науки України. Вона включає як теоретичний, так і практичний компоненти з оцінкою рівня знань на початку та у кінці навчання.

Програма Центру підготовки до НМТ дозволяє випускникам швидко, ефективно та безкоштовно підготуватися до тесту у цікавому форматі за основними предметами:

- української мови,
- математики,
- історії України,
- англійської мови.

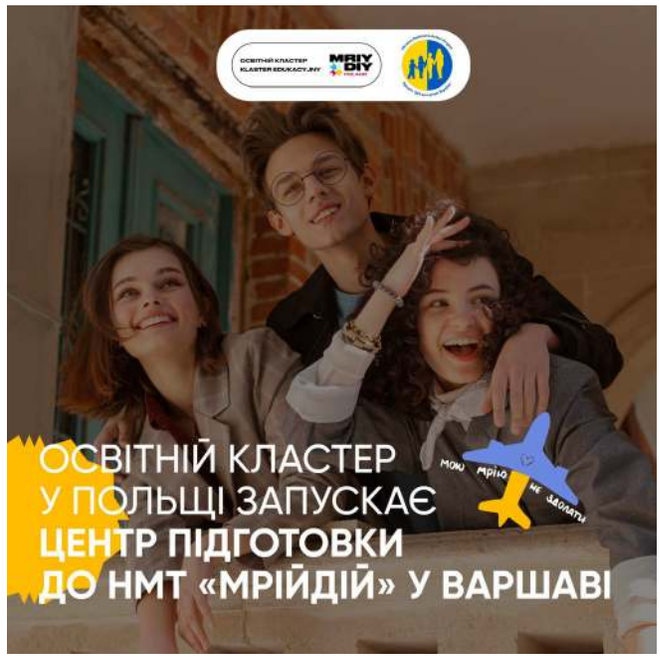

Фотоз фейсбук-сторінки «МрійДій»

«Українські діти за кордоном зазнають низку викликів у підготовці до НМТ. Від мовних бар'єрів та обмеженого доступу до ресурсів до відсутності підготовки в школі до українських тестів та психологічного тиску. Наша мета – зробити цей шлях легшим, забезпечуючи доступ до необхідних ресурсів та підтримки, щоб українські старшокласники могли впевнено скласти тест. Цей проєкт також сприятиме збереженню української ідентичності через спілкування українською мовою», – розповіла Лариса Жигун, голова Освітнього кластеру «МрійДій» у Польщі.

Крім того, до проєкту залучені найкращі вчителі, які адаптували навчальну програму під освітні потреби учнів, що включає налагодження знань та мотиваційну й психосоціальну підтримку учнів та батьків у Варшаві. Зокрема, до проєкту залучений вчитель української мови та літератури Артур Пройдаков, який входить до ТОП-10 вчителів світу за версією Global Teacher Prize.

Команда Центру підготовки до НМТ «МрійДій» у Варшаві супроводжуватиме старшокласників протягом всього періоду навчання для успішного складання НМТ.

Навчання розпочнеться офлайн у місті Варшава на базі Освітнього центру «Школа „Материнка" ім. Д. Павличка у Варшаві» 2 грудня. Центр зможе прийняти на підготовку 60 українських старшокласників.

Більше інформації за адресою:
klaster.poland@mriydiy.in.ua
або на фейсбук-сторінці facebook.com/mriydiycluster.

«У разі повного блекауту будемо вимушені призупинити діяльність. Якщо будуть графіки відключень, плануємо працювати у дві зміни. Щоб в часи, коли є електроенергія, зосереджуватися на енергомістких процесах. В нашому випадку це перероблення кавової гущі, пресування місткостей з кришками, заливання свічок. А в часи без електроенергії виконувати неенергомісткі операції (підготовка пакування та пакувальних матеріалів, пакування замовлень тощо)», – розказує Дмитро Бідюк.

«Специфіка нашого виробництва – доволі висока енергомісткість. Використання генераторів є недоцільним, адже необхідна дуже висока потужність, і тоді вийде висока собівартість. Плануємо використовувати різні освітлювальні елементи, павербанки, щоб якось базово забезпечити освітлюваність під час вимкнень електрики та виконувати роботу, яка не потребує наявності електроенергії», – додає Юрій Тустановський. ●

eprasa.pl c7084e9054

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

JarmaRock FEST – клаптик свого в Польщі

17-18 листопада у ґданському клубі B90 відбувся 47-й український фестиваль JarmaRock FEST. Поціновувачі української культури не розчарувалися – знову почули найцікавіше із сучасної української музики та просто провели час разом.

Головними зірками цьогорічного фестивалю стали солістка Jerry Heil та PATSYKI Z FRANEKA. На сцені можна було побачити й молодіжний гурт «ContraBASS» та гуртри «VILNI», «eLove», «I33I», «заЖиве», «Надія», «Гилля», «ГаразД». Рок, індірок, фолкрок, поп, народні мотиви, зокрема лемківські, – серед такої пропозиції кожен міг знайти щось цікаве. Для поціновувачів української кухні працював ресторан «Львівські вареники», а для зацікавлених витворами українського рукоділля – артзона. Прихильники театру знаходили задоволення в програмі «Місто» та «Люди волі», яку підготували артисти з Ukrainian Art & Dance Company, та у перформансі Марти Зварич і Фонду «BoFolk». Що особливо важливо зараз – під час фестивалю відбувалася збірка допомоги для України. Зібрані кошти підуть на купівлю обладнання для українських військових шпиталів, де рятують життя військовим та цивільним. Фестиваль проходив під почесним патронатом консула України в Ґданську Олександра Плодистого й був реалізований завдяки дотаціям міста Ґданськ, Поморського воєводства та міністра внутрішніх справ та адміністрації.

«Хочемо повернутися до свого, відчути себе, як вдома»

Серед присутніх на цьогорічному фестивалі був, до того ж уперше, Юрій Кіс, родом зі Львова. Він випускник української школи в Білому Борі, зараз живе у Ґданську. Навчання й робота, які забирали майже весь час, не дозволяли відвідати захід раніше. Коли врешті потрапив сюди, йому одразу сподобались атмосфера клубу й перші концерти.

Співачка Jerry Heil – хедлайнерка фестивалю

– Думаю, що для осіб, які тут живуть і хочуть залишитися в Польщі, зокрема в самому Ґданську, такі заходи – важливі. Вони дозволяють підтримувати зв'язок одне з одним та власною культурою й мовою. Особливо приємні ностальгійні спогади з людьми, яких тут зустрічаємо, з якими вчилися в школі, – ділиться Роман.

Зі Львова до Ґданська приїхав й Андрій Паралевич. Він теж відвідував ліцей у Білому Борі, оскільки батькам було важливо, щоб син навчався в українській школі.

– Дуже позитивно згадую цю школу, де ми мали багато інтелектуальних та фізичних активностей: танці у «Вітрогоні», хор тощо. Це насправді яскраві спогади, – говорить Андрій. Він підкреслює, що завдяки школі, «варячись» у всьому, що вона пропонувала, потрапив на фестиваль.

– Культура, українська музика та наша спільнота – тут знаходимо все. Особливо приємно було поговорити з директором нашої школи Андрієм Дроздом. Часто вважають, що нам, людям з України, цей зв'язок не потрібен аж так сильно. Але ми на своїх робочих місцях перебуваємо серед польської культури, мови чи музики. Тому нам так само потрібний клаптик свого, повернутись до того, як було колись, і відчути себе, як удома, – зауважує Андрій.

Значно довший стаж «ярмаркування» має Роман Михалик, один з організаторів перших заходів:

– Я був на всіх фестивалях. Здається, оминув лише один, оскільки тоді ми поверталися з України, і я не встиг, – згадує пан Роман. І додає, що перший захід, який мав назву «Уескатіада», відбувся в українській домівці на вул. Довгий Ринок (Długi Targ). Тоді й потім ще довго це свято мало інший характер: на ньому виступали українські гурти переважно з Польщі. Сильною була тоді й кабаретна, розважальна частина, і як доказ пан Роман, учасник хору «Журавлі», наспівує рядки: «Я тобі подарую квіточку з пластмаси, буде вічно стояти у флаконі твоїм». Роман Михалик згадує: фестиваль виник тому, що молодь, яка літом зустрічалася в рідних горах під час походу «Карпати», потім, восени, хотіла ще раз побути разом. І знову пісенна цитата у виконанні Романа Михалика: «І по горах, і долинах ідуть члени УСКТ і співають, і гуляють, бо так має бути все. Ох, тая молодь наша зробити вміє все. Не віриш – прийди побач сам, і ще поможеш нам». На сьогоднішніх заходах панові Роману не зовсім відповідає акустика клубу, говорить, що тут дещо заголосно. Але разом із тим він високо оцінює рівень артистів з України та місцевих, які виступають на фестивальній сцені тепер.

– Дійсно, тут видно майстерність, і те, що ці гурти не прийшли десь із вулиці, – відзначає Роман Михалик. Цього разу велике враження на нього справив театр, де актори без слів, у формі пантоміми, розповіли про воєнну дійсність і стійкість українського народу. Щодо доцільності участі в культурних заходах у цей складний час, пан Роман говорить:

eprasa.pl c7084e9054

– Пам'ятаймо, що українські вояки на фронті також потребують культури й завжди чекають артистів із піснями чи поетичним словом. Це дає можливість відірватися від важкої та трагічної дійсності.

Серед глядачів фестивалю був Ігор Бревка, який з дружиною й дітьми приїхав сюди з Ольштина. Він також наголошує на цінності фестивалю, яка полягає в тому, що тут завжди зустрічає своїх друзів.

– Для мене існує два принципи. Один – це музика. Фестиваль мене ніколи не розчаровував, оскільки я завжди можу тут почути й захопитися чимось новим, чого досі не знав. А другий – це люди: і ті, з якими навчався у школі в Ґурові-Ілавецькому, і ті, яких пізнав на фестивалі. Мої діти тут дивуються, бо я щомиті з кимось вітаюся, – говорить Ігор Бревка. Він радіє тому, що захід постійно розвивається, але водночас зауважує, що бачить менше людей, ніж сподівався.

Patsyki z Franeka просто порвали публіку

– Може, річ у приміщенні, бо в юності ми стрибали з фестивальної сцени на людей, а ті, як на рокових концертах, несли нас на руках. Тепер таке радше б не вдалося, – згадує Ігор Бревка. Ще одна його рефлексія стосується громадян України. Він позитивно вражений їхньою численною присутністю, бо це доказ їхньої прив'язаності до рідної культури та розуміння, що цей захід не тільки для нацменшини, нащадків акції «Вісла». Водночас ярмарок – це гарна нагода, щоб згуртувати всіх українців.

– Коли тут виступала Jerry Heil, виявилося, що ми всі знаємо її пісні й співаємо разом. І це чудово, – підсумовує Ігор Бревка.

«Ярмарок завжди організовувала молодь»

Про зовнішні обставини довкола фестивалю й загалом українства в Ґданську розповіла голова Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі й очільниця організаторської команди Єлизавета Кремінська. Вона підкреслює, що після вибуху повномасштабної війни ґданські культурні установи широко підтримали українських митців та артистів.

Пісня «Люди Волі» на слова Христини Груховської, яку виконала Віра Холодьон-Дуда

– Щомить якась установа організовує щось за участі українок. Бо приїхали сюди переважно жінки – письменниці, художниці чи співачки, – відзначає Єлизавета Кремінська. Її радує й те, що самі українці почали організовуватися. Наприклад, активістка Фонду РЦ Дарія Балабай створила українську бібліотеку, яка налічує вже дві тисячі книжок і широке коло читачів, котрі беруть участь у різноманітних заходах. Згаданий фонд загалом допомагає українцям у реалізації їхніх культурних ініціатив, а також надає психологічну допомогу. У Ґданську також діє студія «Максимус», де українських дітей навчають сучасному танцю. Голову Поморського відділу ОУП тішить й створення гурту «eLove», у якому разом із польськими відомими музикантами в ролі солістки виступає українка Христина Дутчак.

10.

eprasa.pl c7084e9054

Гарна пам'ятка – фото на фоні ярмаркової «стінки». Зліва – очільниця оргкоманди Єлизавета Кремінська

Продовження з 8-9 сторінок

Зв'язатися з нею допомогла жінка, яку з її сім'єю прийняв у себе один із музикантів після початку повномасштабної війни. Єлизавета Кремінська зауважує, що важливою на культурній карті міста є також ініціатива «Вільне слово», яку координує в межах програми «Ґданськ – місто літератури» Анна Лазар. Проєкт став простором, де відбуваються літературно-культурні заходи й творчий діалог, зокрема між Польщею та Україною. Урешті не менш важливе й те, що у ґданській домівці ОУП постійно збираються волонтерки для плетення маскувальних сіток, які потім передають на фронт.

– Дівчата приходять щотижня і годинами в'яжуть шнурочки. Запит від військових – постійний, – говорить Єлизавета Кремінська. Після фестивалю до домівки звозиться багато речей, але, як підкреслює голова, їх треба буде розкласти так, щоб «виплітальниці» не втратили жодного дня, оскільки їхня робота рятує життя українських солдатів. Ілюстрацією сучасного українства у Ґданську, за її словами, є і те, що команда організаторів фестивалю швидко, легко і без жодних вмовлянь змогла зібрати п'ятдесят осіб.

– Я просто під враженням від них усіх. Це феномен фестивалю – його майже від початків завжди організує переважно молодь: від концепції, програми до суто організаторських питань, – підкреслює Єлизавета Кремінська і дякує за працю всім молодим активістам.

Театр танцю UKRAINIAN ART & DANCE Company

Своїми міркуваннями про роль та місце української культури та її здатність захищати від російської ідеології Єлизавета Кремінська поділилася також під час дискусії, котра відбулась у межах фестивалю. Вона нагадала, що перші заходи збирали до тисячі людей, а єдиним засобом інформування про фестиваль було «Наше слово». За словами голови Поморського відділу ОУП, тоді були часи, коли люди самі шукали фестиваль і його український зміст, а не фестиваль шукав свого глядача.

– Щоб почути українське слово, пісню та побачити виставу люди з'їжджалися сюди з усієї Польщі, – відзначає Єлизавета Кремінська. Вона підкреслила, що на сьогодні цей доступ до культури ширший, завдяки хоча б інтернету, і тому фестиваль уже не має цієї ключової функції. Водночас голова переконана, що його основна роль, яку визначили на початку, зберігається досі – дати можливість зустрітися молодим представникам громади, розпорошеної по всій державі. У минулому вони приїжджали сюди з тим, що підготували самі. Нині, на чому наголошує Єлизавета Кремінська, вони, може, і стежать за програмою, але це не є основним:

– Дехто часто не зосереджується на тому, хто виступатиме, а приїжджає сюди саме для зустрічі зі знайомими.

Ведучі презентують український прапор з підписами артистів. Кошти з продажу були передані на допомогу Україні

Голова Поморського відділу ОУП вважає також, що фестивальні концерти варто дивитися від самого початку, тому що для відкриття організатори завжди готують авторський, оригінальний перформанс, який розкриває головну тему фестивалю. У цьому році це була пісня «Люди волі» на слова Христини Груховської, музику Віри Холодьон-Дуди та в аранжуванні Дмитра Роботи.

– Сподіваюся, що цьогоріч усі відчули серцебиття України на 47. JarmaRock FEST, – підсумовує Єлизавета Кремінська. За її словами, у час війни фестиваль виконує також функцію культурного фронту, який дозволяє збирати допомогу Україні, просувати її культуру, створюючи простір і для українських артистів, і для українських глядачів, які можуть знайти тут принаймні миттєвий відпочинок. ●

eprasa.pl c7084e9054

Микола ЩЕРБА
Фото Григорія Сподарика

Очима молодого глядача

Свято української музики і культурний шедевр

Коли наприкінці листопада над портовим містом оселилася прохолода, з постіндустріального клубу, розташованого біля самого ґданського суднобудівного заводу, випромінювалося несподіване тепло. Цієї листопадової ночі Ґданськ зустрів нас сніжною аурою, а в клубі B90 повітря потріскувало від енергійного злиття різних стилів музики під час унікального українського музичного фестивалю. Цьогорічний JarmaRock FEST, музично-мистецьке свято української громади у Польщі, як завжди був сповнений ентузіазмом та молодіжною енергією.

Від поп-музики до витончених аранжувань

47. JarmaRock FEST вразив своїм неймовірним музичним розмаїттям: від репу та року до реґґі і амбієнт-фолку. Захід дозволив насолодитися різноманіттям стилів і провів слухачів подорожжю через музичний ландшафт української культури.

Серед виконавців своїм артистизмом виділялася хедлайнерка фестивалю Jerry Heil, співачка і авторка пісень з Києва. Її музична кар'єра почалася з ведення каналу на youtube, де вона публікувала відеоблоги та свої кавери на відомі пісні. Нещодавно в одному з інтерв'ю вона поділилася своїми поглядами на роль музики у створенні іміджу країни за кордоном.

«Українська музика справедливо повинна зайняти своє почесне місце в сучасній світовій музичній індустрії! Бо музика сьогодні – це та м'яка сила, яка може не тільки говорити до інших народів про народ український, але і закохати інших в нашу культуру. Зараз саме час заявити про неї!» – вважає артистка.

Спільною рисою у репертуарі деяких гуртів, що виступали на фестивалі, було натхнення західною альтернативою, рок та поп-музикою. «I33I», ансамбль з Варшави, вшанував покійну співачку з гурту The Cranberries Долорес О'Ріордан могутнім виконанням пісні «Зомбі». Це пісня, яка містить переконливе послання, що торкається теми насильства та терористичних актів проти цивільного населення. Тема, котра набуває нового значення у світлі всіх звірств, що повстали за час російського вторгнення на українську землю:

«З їхніми танками і бомбами,
Та їхніми бомбами і кулеметами».

Наступний видатний колектив – PATSYKI Z FRANEKA – це унікальний музичний квартет артистів (з яких лише фронтмен Назар – івано-франківець). Вони самі називають свій жанр – своєрідне поєднання електронної музики з елементами хіп-хопу і народних мотивів – «українським гаражем». Під час їхнього виступу на ґданській сцені можна було почути твори, що брали натхнення в репертуарі американського музичного гурту The Black Eyed Peas або британського альтернативного рок-гурту Blur.

На протилежному кінці спектру – від музики, яку дехто може назвати «популярною», – були оригінальні та витончені аранжування: карпатське реґґі по-лемківськи або амбієнт-фолк з вокальними мотивами польсько-українського пограниччя.

«Фест – це справжній позитив»

Що говорять про фестиваль молоді учасники з усієї Польщі? Вони позитивно налаштовані, задоволені і раді, що тут побували. Ось тільки кілька відгуків щасливих глядачів:

«JarmaRock просто вражає! Відразу після того, як входиш, відчувається неперевершена енергія. Музика пронизує кожну клітину тіла, і ти просто не можеш залишити свої емоції поза дверима. Кожен може знайти тут щось для себе. Що особливо круто – це не просто фестиваль, а справжня можливість зустрітися з друзями з усієї країни. Загалом, фест – це справжній позитив. Я відчуваю, що є частиною чогось більшого».

«Дуже позитивне враження! Організатори зробили неймовірну роботу, справжній культурний шедевр! Однією з найпрекрасніших рис цього фестивалю є те, що він об'єднує різні покоління. Від дітей до пенсіонерів, всі тут насолоджуються українською культурою. Це неймовірно важливо, коли музика об'єднує покоління та робить це з такою легкістю».

«Танцювала до самого ранку, оточена сучасними ритмами, які творили енергію фестивалю. Це була неймовірна ніч. Вражаючий досвід, що залишиться у пам'яті надовго».

«Це місце, де ти можеш насолоджуватися усіма аспектами української культури, від кулінарії до музики, і відчувати себе частиною чогось особливого».

На тлі снігопаду та холоду фестиваль зігрів нас енергією тисячі сердець. Він продовжує розвиватися і дивувати, вражаючи не лише різноманіттям української музики, але й тим, як наша спільнота об'єднана для підтримки України. Відібрані виконавці презентували широту та глибину української музичної спадщини, а поєднання традиційних і сучасних виступів створили ексклюзивний та захоплюючий досвід для всіх присутніх. ●

eprasa.pl c7084e9054

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті та з архіву

Пам'яті отця митрата Степана Дзюбини

2023 рік для греко-католицької парафії в Білому Борі особливий, оскільки цього року українці відзначають 110-ту річницю з дня народження засновника білобірської парафії о. митрата Степана Дзюбини (11 листопада 1913 – 10 серпня 2004) та 100-ту річницю від народження видатного митця Юрія Новосільського (7 січня 1923 – 21 лютого 2011), архітектора та іконописця греко-католицької святині. Ці дві постаті позначили для білобірчан рік, що минає.

– Нашою молитвою ми вшановуємо особу о. пароха митрата Степана Дзюбини, який є дорогим серцю не лише білобірським, але також навколишнім парафіянам та всім вірянам нашої церкви. Нині ми хочемо віддати йому честь та подякувати за його працю та науку протягом усіх двадцяти років, які він перебував у Білому Борі, – сказав о. Маріуш Дмитерко, нинішній парох греко-католицької парафії у Білому Борі, вітаючи гостей, які зібрались на вечір пам'яті о. Степана Дзюбини 12 листопада. Присутні згадували о. Степана Дзюбину, переглядаючи світлини, які перенесли їх у далекий 1957-й – рік заснування парафії.

Роль о. Дзюбини для білобірської парафії неоціненна, адже завдяки йому парафіяни можуть молитися у власній церкві, завдяки чому не піддалися асиміляції. У книжці о. митрата Степана Дзюбини «І стверди діло рук наших» читаємо: «Відкриття каплиці, яка стала, по суті, нашою церквою, було великою подією в житті греко-католиків усієї Кошалінщини. Білий Бір одразу виріс до рангу найбільшого душпастирського осередку північного заходу Польщі. Покровителькою церкви стала Пре-

свята Богородиця, на Різдво Пресвятої Богородиці припадає храмове свято. На цей празник приїжджало дедалі більше людей. У першому взяло участь близько 500 осіб, але коли в 1977 році я переїхав як генеральний вікарій до Перемишля, якраз тоді відпуст зібрав уже найбільшу кількість вірних – десь 6 тис. людей, з яких причащалося близько 2 тис. вірних. Жодна наша станиця (населений пункт – прим. ред.) у цілій Польщі не збирала під час відпусту стільки людей, хоч є станиці більші за білобірську. Наші люди стали називати Білий Бір „українською Ченстоховою", „білобірською Кальварією", а поляки „stolicą Ukrainy". Мабуть, це сталося тому, що я запрошував на цей празник найкращих проповідників, а також багато священників – часом було їх і 15, завдяки чому вірні могли висповідатися, причащатися в рідному обряді,

eprasa.pl c7084e9054

до чого не часто мали нагоду й можливість. Жили вони й приїжджали з теренів цілого Помор'я від Щеціна до Ґданська та від Ґожова до Зеленої Гори. Приїжджали сотнями машин та численними автобусами». Так триває донині. У Білому Борі прочани духовно об'єднуються й набираються сили. У 2017 році, у 70-ті роковини акції «Вісла», 60-ліття парафії й 20-ту річницю освячення новопобудованого храму, встановленого за проєктом видатного митця Юрія Новосільського, у церкві відкрито меморіальну дошку, присвячену о. митратові Степану Дзюбині.

Вечір пам'яті о. Степана Дзюбини на приходстві греко-католицької парафії

Пані Софія Скочипець нині одна з найстарших свідків історії у Білому Борі.

– Особу о. Степана Дзюбини пам'ятаю дуже добре. На той час моя найстарша доня Оля навчалася в медичній школі в Слупську, де отець мешкав у сестер, і саме він дуже допомагав нам фінансово, за що я йому вдячна донині, – починає розповідь пані Софія Скочипець. Доброту отця згадували чи не всі його колишні парафіяни, які зібралися цього вечора. Вони розповідали, що, коли отець відвідував вірян під час коляди, у сімей, котрі мали дітей, не брав гроші, кажучи, що вони більше їх потребують, ніж він. Часом просив тільки пригостити чаєм.

– У Білому Борі ми мешкали через дорогу від родини Задарків, у якої зупинявся отець, коли приїздив до Білого Бору (раніше він зупинявся в родини Іванців). З тих часів, коли о. Степан Дзюбина приїздив проводити уроки релігії та правив щоденні богослужіння, я вивчила літургію напам'ять, згодом співала у церковному хорі. Отець Степан також запам'ятався мені як дуже яскравий і добрий проповідник – бувало, що під час його проповідей люди аж плакали. Так бувало під час свят, які були величними та багатолюдними. На одне з таких свят приїхало, крім священників, аж 40 питомців (студенти духовної семінарії чи богословського факультету – прим. ред.), – згадує пані Софія Скочипець.

– До першого причастя приступив я у римо-католицькому костелі, однак після того почав їздити з татом велосипедом до церкви в Білому Борі й там приступив, немовби, до «повторного» першого причастя – українського. Під час уроків релігії отець умів так заохотити дітей, що кожного тижня я не міг дочекатися наступного уроку. Запам'яталися теж проникливі проповіді, яким отець віддавав ціле своє серце. Для мене о. Степан – духовний батько та взірець духовенства, – ділиться пан Стефан Гнат. Востаннє він зустрівся з о. Степаном Дзюбиною 10 червня 2004 року в Пралковицях біля Перемишля, де тоді жив отець. Він відвідав колишнього пароха разом зі своїм тестем Федором Воробель, вуйком Стефаном Лайкошем та Михайлом Ковальчиком. Отець Степан Дзюбина помер 10 серпня того ж 2004 року.

Під час зустрічі, розглядаючи світлини, часто можна було почути прізвища Ковальчик, Батрух чи Задарко – це ті родини, які разом з о. Степаном Дзюбиною у важкі часи створювали підвалини білобірської парафії.

– Для мене о. Степан Дзюбина – це людина, яка з'явилася у відповідний час і у відповідному місці. Людина, яка мала силу згуртувати своїх однодумців. А все з божою поміччю, – каже о. Маріуш.

З книги «І стверди діло рук наших» о. митрата Степана Дзюбини ми дізнаємося: «На початку каплиця була всередині дуже вбога, але потім разом із вірянами я подбав про гідне внутрішнє оформлення для неї, таке, щоб нагадувала прекрасні церкви, залишені на рідних землях. У Слупську знайшов я нашого різьбяра-самоука Степана Губіша родом із Гічви, що біля Ліська. Він був також гарний столяр. Дав йому план престола, кивота, феретронів, а також відповідні українські візерунки для різьблення, подібні до візерунків вишивок. Він усе це дуже гарно виконав під моїм наглядом».

– Моє священство почалося, коли о. Степан Дзюбина вже помер, оскільки я був висвячений 2005-го, а о. Степан упокоївся 2004 року, – розповідає о. Маріуш Дмитерко, народжений у 1979 році. Він дитиною приїздив на білобірські свята, і саме з цього часу запам'ятав постать о. Дзюбини та його голос. Тоді це була вже постать-легенда, яка у важкий час започаткувала в Білому Борі парафіяльне життя. Саме о. Степан Дзюбина через десять років після виселення українців із рідних земель наново згуртував людей для того, аби вони могли зберегти свій обряд, традицію та мову. Тому, як зазначає о. Маріуш, його роль в історії УГКЦ та розвитку українства на півночі Польщі неймовірно велика. ●

eprasa.pl c7084e9054

ІСТОРІЯ

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Страчене, але не втрачене відродження

Гортаючи біографічні сторінки історії української літератури, вкотре переконуємось – якою енергією і потужністю вирізнялося літературно-мистецьке покоління 1920-30 років. Який бурхливий розвій охопив неозорі терени літератури, живопису, музики, театру. З яким завзяттям і натхненням закладали цеглини у літературний фундамент України будівничі поетичного і прозового слова – Микола Зеров, Лесь Курбас, Микола Хвильовий, Олександр Олесь, Микола Куліш, Михайль Семенко, Михайло Драй-Хмара, Григорій Косинка. Це була українська інтелігенція, справжня інтелектуальна еліта, яка обрала шлях не зашореного, а вільного мислення – відродження. Але, на жаль, за тоталітарного режиму відродження було розстріляне.

Олесь Досвітній

Олесь Досвітній був одним із представників тієї епохи. Радянська система криводушно і жорстоко обійшлася з цим талантом. І що парадоксально – революція, яка його породила і якій він був беззавітно відданий, зрадила його. Однак у хаосі трагічних катаклізмів не загубився мужній голос Олеся. Він належав до керівництва ВАПЛІТЕ (літературне об'єднання Вільна Академія Пролетарської Літератури), автор романів, повістей, збірок оповідань, учасник численних літературних дискусій.

Олександр Федорович Скрипаль-Міщенко (псевдонім – Олесь Досвітній) народився у містечку Вовчанськ на Харківщині, був сьомою дитиною в сім'ї. За два роки закінчив земську чотирирічну школу. Коли хлопцю виповнилось чотирнадцять, на радість батькові він пішов писарчуком у канцелярію земської управи. Але та робота не припала до душі. Бюрократичні принципи породили у молодого мислячого працівника гнів до всієї канцелярської системи і біль за долю робітників та селян. У Сашка зріють інші плани – екстерном закінчити гімназію. 1912 року з атестатом зрілості він вирушає до Петербурга і вступає на заочне відділення фізико-математичного факультету місцевого університету. Маючи вже певну соціально-політичну орієнтацію, Олександр швидко поринув у вир студентського життя. Старший брат Іван познайомив Сашка з підпільною революційною літературою. Зацікавленість журналістикою привела юнака до редакції більшовицької газети «Звезда», де йому доручили роль політінформатора. Керівництво університету не могло терпіти такого вільнодумства серед студентства, і Досвітнього було відраховано з університету як «неблагонадійного». Він змушений був повернутись до України.

Тут його застала Перша світова війна. Північний фронт, рядовий Олександр Скрипаль-Міщенко стає штабним писарем Кавказького корпусу. Діюча армія – самі вчорашні робітники і селяни. Ось де широке поле для революційної агітації! Олесь Досвітній на фронті редагував солдатську газету, вів антивоєнну пропаганду, розповсюджував листівки. За таку діяльність воєнний суд виніс йому найжорстокіший вирок – страта. Вдосвіта, того страшного дня 13 травня, перед самою стратою несподівано виявилося, що арештанта в камері немає. У цей час він уже пішки прямував до України. Але тепер втікачеві було небезпечно з'являтись у людних місцях, тож за допомогою друзів він емігрував до США. На чужині Олесю Досвітньому було незатишно. Його бентежили думки про батьківщину, дім, суголосні думкам багатьох людей у наших нинішніх реаліях. Згодом у колі харківських друзів він скаже: «Важко, надто важко бути в чужій країні, коли в рідному краї ллється кров за свободу. З приходом революції в Росії мій настрій в цей час можна було виразити одним словом: „Додому!"».

В Україну Досвітній повернувся 1918 року, зупинився у Харкові, у сумнозвісному будинку для літераторів «Слово». Тут Досвітнього призначають політкомісаром і головним редактором щойно створеного літературно-агітаційного поїзда «Більшовик». Коли заарештували Михайла Ялового і покінчив із собою Микола Хвильовий, Досвітній залишився один. Один із відомої на весь Харків «одіозної» трійці. Проте не втрачав життєствердних поглядів і переконань. Його настільки поглинула ідея революційних перетворень, настільки сильними були прагнення об'єднатися у єдину радянську державу, що навіть не здогадувався, що з ним, чесним комуністом, може статися якась несправедливість. Не вірилось навіть після того, як викликали на бюро Дзержинського райкому, щоб з'ясувати його ставлення до самогубства Хвильового і Скрипника. У 1920 році вийшла перша книга Олеся Досвітнього, що містила два оповідання – «Розкаяння» та «Чия віра краща?». Олесь Досвітній побував у Німеччині, Франції, Чехословаччині. Життєвий досвід, набутий у мандрах, підпіллі й під час політичної еміграції, письменник згодом використає у своїх романах і повістях «Хто?», «Алай», «Гюлле», «Американці», «Тюнгуй», а також у збірці

eprasa.pl c7084e9054

нарисів-новел «Нотатки мандрівника». Його твори було перекладено англійською, німецькою, російською та іншими мовами.

Як досвідченого журналіста Олеся Досвітнього призначають на відповідальну посаду в Тимчасовий комітет Комуністичної партії Східної Галичини й Буковини з місцем перебування у Києві. Олександр Федорович працює директором пресбюро і відповідальним редактором газети «Галицький комуніст».

1924 рік став своєрідною межею у життєвій біографії Досвітнього: від партійно-громадської та журналістської роботи він переходить до творчо-літературної діяльності. Відтоді Олеся Досвітнього повністю поглинув літературний процес того щедрого на мистецькі пошуки десятиліття. Юрій Смолич напише згодом: «І письменником Олесь був таким же невгамовним, як і бійцем. Книга виходить за книгою: за якихось десять років літературної праці – п'ять романів, повісті й оповідання, публіцистика». Одним з найяскравіших творів Олеся Досвітнього вважається роман «Нас було троє». Цей гостросюжетний твір побудований на автобіографічному матеріалі з часів перебування письменника в більшовицькому підпіллі на Західній Україні та у Польщі. Герой-оповідач у романі зливається з автором, і цим самим письменник домагається своєрідної тональності, емоційної забарвленості та невимушеної розповіді. Після ухвалення резолюції «Про українізацію» розпочинаються гоніння на тих, хто дотримувався проукраїнської позиції. Ось як звучала критика: «Хвильовий та Досвітній протягом років блукали, проводили в тій чи іншій формі боротьбу, протиставляючи себе радянській літературі. Партія давно викрила і розгромила контрреволюціонерів Досвітніх, Ялових, Вишень та подібних до них запеклих ворогів Радянської України».

1926 року на одному із засідань Політбюро ЦК КП(б)У Лазар Каганович називає ім'я Досвітнього серед тих учасників ВАПЛІТЕ, що затіяли «організовану демонстрацію проти лінії ЦК». Такі оцінки в ті часи змивалися лише кров'ю. Зрештою всі тогочасні літератори були жертвами страшних аморальних ілюзій, ірреальних міфів, що примушували їх перекреслити людину в собі. «Я пам'ятаю сонячний день, хвіртку двору будинку „Слова", біля якої стояли Досвітній та Епік. Я чимось був дуже обурений, а вони лагідно мене заспокоювали, казали, що все буде добре, а над ними, молодими, стрункими і красивими, смерть із тьми вже замахнулася своєю гострою і безпощадною косою», – записав у своїх спогадах Володимир Сосюра.

Трагічного 1933 року Олеся заарештували, звинувативши у «приналежності до української контрреволюційної організації та спробах повалити радянську владу». Під час одного із допитів у Досвітнього вибили «щиросердне зізнання», де він визнав себе причетним до контрреволюційної організації. Згодом, імовірно, від розпачу та морального й фізичного виснаження написав звернення до слідчого органу, де просив про помилування й можливість довести свою відданість радянській владі. Ув'язнення зламало українського митця та борця за справедливість. Судова трійка на закритому засіданні 23 лютого 1934 року підтримала «вищу міру соціального захисту». Акта про виконання вироку у справі не виявлено. На клопотання дружини письменника Марії Курської-Досвітньої військовий трибунал Київського військового округу 25 травня 1955 року скасував постанову колегії ОДПУ від 3 березня 1934 року і справу припинив через відсутність складу злочину.

Все найкраще і найцінніше з доробку Олеся Досвітнього витримало випробування часом. Досі даються взнаки гіркі невивчені уроки нашої історії, щодня відлунюючи смертоносними вибухами у різних куточках України. Але в темні часи народжуються світлі особистості – так було й у заполітизованих 1930-х роках, так є і зараз. ●

ОГОЛОШЕННЯ

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

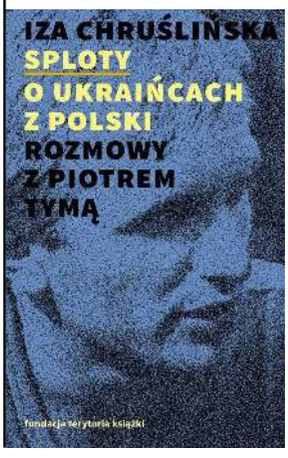

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань. «Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавались як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.

Ціна 1 примірника з висилкою поштою **50,00 зл.**

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o. , ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: **tyrsa@hot.pl** тел. **+48 |22| 679 95 47**

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок: **TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029**

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

eprasa.pl c7084e9054

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

По што они приіхали?

Хоц барз добрі знаме, же зо сходу на Украіну цілий час войном вливат ся немирний русский мир (жытя одбераючый мирным людям), то и так того роду зьвіданя родят ся в нас. Кєд виджу поведінку декотрых переселенців, то тіж задумую ся над наголовковым реченьом. Нашы дідове переселены на схід хыбаль ниґда не поводили ся так як неєден жытель східньой Украіны, втікаючый перед росийом (нібы то *вєліком*). Не знам, ци вшыткы сме сьвідоми того, же Полякы товды выселяли нашых як Украінців, а росияне принимали іх яко «русиньский нарід», котрий в СССР стати ся мал русскым. Не знам ци знате, же Лемкам, выселеным до Радянского Союзу, было дуже тяшше як пак вывезеным на понімецкы землі Народной Польщы (адже пеерелю). Чудне єст и тото, же нашых на сході и заході принимано як чужынців. В радяньскій Украіні Лемків часто з погордом звано Полячками, а на заході Польщы украінцювано и вшыткых брано за бандерівців. При выселяню нашых на схід и захід діял тот самий механізм, не маючый чловечого лиця, а комуністичне (все мал русскє лице, часом скрите лем під маском іншого народа). З памятника о. Богатюка довідуєме ся, же кінцьом червця 1945 рока до Боднаркы з русского «раю» вернул єден з переселенців, котрий оповіл як там єст насправді: *През три тиждні был, як оповідат, в харківскій области.* ***Вшыткых переселенців з Боднаркы розділено по кілька родин до ріжных колгоспів. Мешкают разом з місевыма колгозниками. Зразу на другий ден по приізді забрали іх до колгозной роботи. Не давали ниякых приділів, лем примушали до тяжкой роботи, аджи в неділі и свята. Тамтешнє місцеве населеня барз бідує, страшечні голодує. В попереднім році за ден тяжкой роботи діставали 40 декаграмів кукурудзы и нич вече. Адже нич в тім чудного, же примерают голодом. Місцевы з великым зачудуваньом зьвідуют ся переселенців, по што они приіхали****. Нашы люде жыют там в великым жалю, сут барз незадоволены. Плачут и нарічут на свою долю и надіют ся лем на єдно, же вдаст ся ім вернути до рідной хыжы. Кєд втратили бы надію на поворіт, то (як зарікат ся сес втікач) з розпукы тогли бы си жытя коротити. Він втюк в подертых лахох, цілий маєток лишаючы в «раю».* Што з того, же боднарчане барз добрі знали юж, же в землі так соленні обіцюваній ім русскыма агітаторами было дуже гірше як дома, іхати мусіли, бо были записаны на выізд.

В лютім 2022 рока наставліня до переселенців было інакше. Не лем нихто не зьвідувал ся: *по што они приіхали*, але каждий помагал як лем міг. Помагали не лем Лемкы, в сторону біженців купета Поляків вытягнуло отверты рукы и серця. Знакомий в середині ночи з Лодзі іхал до Кракова, жебы з буса, іхаючого з Перемишля на Вроцлав, одобрати родину біженців з Донбасу. Старчыло лем ся го зьвідати, ци не зна дакого, хто якраз того дня іхат по тій дорозі. Не знал, сіл в авто и поіхал, переселенці лем з годину ждали на нього в приавтострадовій реставрациі. Подумал так як мы, же ліпше помагати, ниж самому переходити през іхнє горе. Ночы не одоспал, але чловека в потребі не лишыл на самоті. Подумати, же в 1947 році (адже юж по войні) Полякы вшыткых нашых дідів, на захід вывезеных, принимали яко бандерівців-упівців (бо так заанансовала іх влада Народной Польщы). Товды Полякы ходили з ножом за поясом и спали з сокирком під заголовком, гнеска більшіст барз добрі знає, хто ім ворог, а хто брат. Кєд ся розходит о товдышніх росиян, то они, так як и гнеска, бандерівців глядали всяды, медже Лемками тіж. Адже не чудуйме ся, же теперішня россия Украіну хоче денацифікувати и бандерівців видит адже там, де ніґда іх не было. Справжня денацифікация Украіны зачне ся выходом русскых воінів, а закінчыт, кєд вшыткы русскы нацисты (наіздникы и місцевы) підут на своє, адже в нову, меншу (и што найважнішше) мирну Росию, очыщену з путіна и його посіпаків.

Так по правді, то в 1945 и 1947 році было барз подібні, нашых не лем на заході кватерували до рудер. Дякувати Богу часы ся міняют, гнешня Польща принимат іх під своіма стріхами. В 1945 році на сході часто было аджи гірше, там обовязували чысто іншы стандарды жытя. В памятнику о. Богатюк пишут: *До Колодна з родином дотер єм 23 серпня 1945 р., більшевикы* ***приділили нас до єдного дому, а радше бараку. Першы дві ночы спал єм на підлозі. Єден з енкавудистів повіл, же в радянскым союзі не є грекокатолицкой віры, адже буду мусіл робити разом з іншыма. Хыбаль, же перейду на православія, то може дозволят мі жыти. (…) Робиме на полях, копаме компері. Мешкаме в бараку, котрий ту шумні зовут домом. (…) Обіцюваний «рай» стає ся пеклом. (…) Зишол єм ся з декількома особами з транспорта. Бесідували, же переселяти іх будут в ріжны місця, деси аж під Донецк. Настає што раз то більша біда*** (о. Я. Богатюк, с. 74). Отец Ярослав Богатюк 12 мая 1946 рока записали такє: ***Од влады дістал єм так званий континґент, то єст: компері, кукурудзу, муку и олій. З колгоспу дістал єм ищы корову и козу. На днях мал єм ся зголосити в комисаря*** (с. 77). Кус скорше (1 квітня 1946 рока), юж яко православний парох Колодного в тернопільскій области (блиско Збаража), в памятнику пишут: ***Місцевий комисар заручыл, же буду діставал ідло згідні з урядовыма нормами. Мам ся вчыти русской мови. Тепер выразно виджу величезну ріжницю медже Боднарком, а Тернопольом. Мимо войны там было інакше. Там были люде, котры надіяли ся на Бога, будували новий сьвіт. Ту сут люде, котры не видят Бога и будуют новий сьвіт. Без Бога, бо в них Бога ніт*** (о. Я. Богатюк, с. 77). Адже в русскым раю ніт Бога и не є Греко-католицкой церкви. На радянскій Украіні діяти може лем русский православний піп, котрий дістає енкавудівский жолд. ●

eprasa.pl c7084e9054

«Ти мене любиш?» – художній фільм. Режисерка й сценаристка – Тоня Ноябрьова. Виробництво: Україна, Швеція, 2023

Анна РУССУ

Любов і дорослішання на тлі 90-х

Кінострічка «Ти мене любиш?» – це друга повнометражна робота режисерки Тоні Ноябрьової, що розповідає історію дорослішання 16-річної Кіри на тлі особистої драми та великих політичних змін у державі. Батьки дівчини розлучаються, а за вікном – початок 90-х, коли радянська імперія розпадається й постає незалежна Україна.

90-ті все частіше стають предметом рефлексій сучасних українських режисерів. Митці, дитинство яких припало на цей період, звертаючись часто до особистих історій, шукають відповідь на питання, як формувалося їхнє покоління, які процеси на нього вплинули. Показово, що на цьогорічній восьмій едиції кінофестивалю Ukraïna! Festiwal Filmowy, котрий відбувся у Варшаві протягом 18–24 листопада, було досить широко представлено стрічки, що в той чи інший спосіб говорять на ці теми.

Як зазначила Тоня Ноябрьова під час зустрічі з глядачами, драма «Ти мене любиш» – частково автобіографічний фільм. У часи перебудови режисерка була ще дитиною, ходила до школи. Вона не усвідомлювала тогочасних подій, але добре пам'ятає відчуття. Їх і намагалася показати на екрані. Варто зазначити, що стрічка отримала приз міжнародного драматичного конкурсу на фестивалі Off Camera в Кракові. Світова прем'єра відбулась 2023 році на Берлінському кінофестивалі у програмі «Панорама».

Головну роль в картині зіграла непрофесійна акторка Карина Химчук. Попри брак попереднього досвіду Карина блискуче впоралась із завданням, що підтверджує відзнака за найкращу акторську роботу від Ukraïna! 8. Festiwal Filmowy, а також нагороди Одеського кінофестивалю й Національної премії кінокритиків «КІНОКОЛО».

На особливу увагу заслуговує точність, з якою творці фільму реконструюють 90-ті. Ця деталізація повертає, здавалось б, уже забуті спогади й відчуття. Костюми, інтер'єр – кожна деталь занурює нас у той період. Навіть якщо глядач не має жодного уявлення про життя в Києві часів перебудови, він може легко відтворити його. Особливістю фільму є те, що основні події розгортаються в родині творчої інтелігенції. Не так багато сучасних робіт присвячено цій проблематиці. Батько Кіри – режисер, а сама вона навчається в театральному училищі та мріє стати актрисою. Хоча ця сюжетна лінія не є основною та виступає тлом головних подій, ми можемо зрозуміти, як розпад Радянського Союзу впливає на кіноспільноту, бачимо намагання її представників віднайти себе в новій реальності.

У центрі самої картини – Кіра, яка прощається з дитинством та входить у доросле життя, починає свій шлях до незалежності. Дорослість вона бачить поки що лише в зовнішніх проявах. Фарбується маминою помадою та носить її одяг, діловито розповідає однокурсникам про свого хлопця Мішу та життя з ним. Кіра ще не готова відповідати на складні питання друзів про те, що буде далі. Її вчинки емоційні та імпульсивні, як-от спроба вчинити самогубство під час сварки батьків чи втеча з дому до Міши, якого вона ледве знає. Кожному з нас знайомий стан радісного хвилювання й водночас страху та непевності, коли опиняєшся на початку власного шляху. У стрічці дуже тонко й щиро передано всю гаму почуттів, пов'язану з цим універсальним досвідом, тому глядачам важко залишитись байдужими до історії головної героїні.

Любов, яку Кіра шукає протягом фільму, має стати тією підтримкою, що дасть їй сили йти далі та витримати всі зміни в її житті. «Ти мене любиш?» – вона питає тата, маму, Мішу. Це важливі для неї люди, героїня шукає в них опори. Любов для Кіри – найвища цінність. Тому під час занять у театральному училищі вона може зіграти сміх, коли хочеться плакати, але не може грати любов. Не виникає сумнівів, що батьки люблять Кіру, але їхнє розлучення похитнуло віру доньки в це почуття. Вона безрезультатно намагається віднайти любов у стосунках з іншими людьми – здається, у ці хаотичні, бездушні часи любов зникає.

Позаяк основний сюжет зосереджено довкола Кіри та її почуттів, образи інших персонажів часом видаються розмитими, не завжди зрозуміла їхня мотивація. Чому дорослий і відповідальний Міша – молодий лікар, котрий рятує Кіру, коли вона намагається вчинити самогубство, – без жодних заперечень погоджується жити з дівчиною, майже дитиною, яку знає один день? Він кохає Кіру, захоплюється її юністю, енергією та невимушеністю або ж почувається відповідальним за врятоване життя? Видається, що природу їхніх стосунків розкрито не до кінця.

Історичні події 90-х – це лише фон, на якому розгортається особиста історія Кіри. Героїня не рефлексує над дійсністю, а просто живе своїм життям і проблемами. Однак важко не провести паралель між її пошуками й станом тогочасного суспільства. Як і Кіра, українська нація опиняється на початку свого шляху до незалежності. Особиста історія стає віддзеркаленням ширших подій. Здається, що невдалий роман з Мішею, досвід непростого життя в комунальній квартирі та знайомство з її мешканцями, уривки радіоновин чи розмови старших привернуть увагу Кіри до того, що діється довкола, стануть поштовхом до роздумів й особистої трансформації, але ми цього не бачимо. Тому після перегляду фільму виникає відчуття незавершеності.

І хоча деяким персонажам і сюжетним лініям часом бракує послідовності, ця щира історія заслуговує на увагу глядачів. Фільм варто подивитися тим, хто разом із головною героїнею хоче згадати перші юнацькі досвіди та відчуття. Він зацікавить і тих, хто прагне дізнатися більше про українське суспільство в момент розпаду Радянського Союзу та побачити, в яких умовах дорослішало перше покоління незалежної України. ●

eprasa.pl c7084e9054

СПОМИН

Пам'яті Анни Мазур

Згадуючи Аню, одразу постає перед нами образ людини, котра присвятила все своє життя роботі в школі. Це, однак, помилкове бачення, оскільки «присвята» несе в собі зречення, позбавлення чогось, жертовність, а кожен, хто знав Аню, напевно помітив, що навчання і виховання дітей та молоді для неї не були тягарем, а життєвою пристрастю, яка приносила їй багато радості.

Вона досконало виконала свою життєву місію, зробивши значний внесок у розвиток освіти в школах з українською мовою навчання в Білому Борі. Зв'язок Ані зі школами був дуже міцним, оскільки вона сама була випускницею Початкової школи імені Тараса Шевченка. Мабуть, це теж допомогло їй легко налагодити контакти з учнями, їхніми батьками та посісти помітне місце серед педагогічного колективу. Аня стирала межі між родинним і шкільним життям, але водночас і поєднувала це життя, переплітаючи в розмовах, історіях і спогадах.

Вона відповідала всім вимогам школи: попри те, що навчала української мови й мала повне навантаження, змогла поєднати роботу з післядипломною освітою, щоб проводити уроки для наймолодших дітей, займалася самоосвітою, щоб навчати історії та культури України в ліцеї, а також закінчила курси, які дозволяли проводити та оцінювати матуральні іспити. Коли виникла потреба, розробила й видала програми для навчання української мови в гімназії, а також у співпраці з товаришкою Луцією Дрозд написала й опублікувала кілька підручників, якими досі користуються діти. Крім того, обіймала посаду керівниці гуртожитку, зіткнувшись зі складним завданням виховання підлітків.

Їй вдалося завоювати симпатію своїх вихованців насамперед завдяки позитивному ставленню до світу, відмінному почуттю гумору, вмінню правдиво підсумовувати події, зберіганню власних меж, надзвичайному розумінню та співчутливому ставленню до інших людей. Вихованці завжди могли розраховувати на її допомогу, і вона всім серцем підтримувала їх. Аня була надзвичайно працьовитою, сумлінною та відповідальною. Серед шкільних історій є пов'язані з підготовкою учнів до участі у Фестивалі українських дитячих колективів у Кошаліні, а також щорічним приготуванням вертепів. Оскільки Аня не відмовляла жодній дитині, котра хотіла виступити на сцені, під час кожної наступної репетиції, кількість охочих зростала. Тому Аня, сидячи вдома вечорами, вигадувала нові ролі, відповідно до можливостей вихованців (це було на межі фантастики), створюючи цілі сонми ангелів, пастухів та інших героїв, а потім ще сама шила костюми.

Аню поважали не лише вихованці, а й увесь педагогічний колектив. Захоплювала її сміливість і прямолінійність у висловленні власних думок, чесність у спілкуванні, довірливість та доброзичливе ставлення до колег. За сумлінне виконання своїх обов'язків та значний внесок у позакласну роботу вона неодноразово отримувала нагороди від директора школи, бургомістра Білого Бору та маршалка Західнопоморського воєводства.

Для нас була велика честь співпрацювати з Тобою, Аню. Спочивай спокійно...

Аня була великою патріоткою. На прохання родини під час похорону був організований збір коштів на підтримку ЗСУ. Охочі можуть перерахувати гроші на сайті zrzutka.pl (Pamięci Ani Mazur – wsparcie Sił Zbrojnych Ukrainy / Пам'яті Ані Мазур – на підтримку Збройних сил України). Посилання на збірку також доступне на сайті Початкової школи ім. Тараса Шевченка у Білому Борі: sp2bbor.eu.

Дорота Джевецька,
директорка I Загальноосвітнього ліцею
імені Тараса Шевченка в Білому Борі

Маючи можливість від імені учнів висловити кілька слів про Пані Аню Мазур, скажу з упевненістю, що вона була більше, ніж просто вчителькою чи вихователькою. Пані Аня Мазур знала, що наші домівки – так далеко, й, опікуючись нами, була готова зробити все можливе, щоб підтримати кожного учня. Пам'ятаю Великодні свята після початку повномасштабного вторгнення в Україну. Тим, у кого не було рідні в Польщі, дозволили залишитися в гуртожитку. Пані Аня Мазур відгукнулася на всі наші потреби, щоб створити свято. Якщо хтось із нас хворів, вона переживала, як ніхто. Наші батьки навіть не здогадувались, у яких надійних руках ми були. Кожного разу, коли ми потрапляли в неприємності, серце Пані Ані Мазур боліло за нас. Вона сміялась із нами, але й плакали ми теж разом. Її найсучасніші погляди та любов до України надихали всіх нас.

Ми будемо згадувати про Пані з усмішкою, але й сильно сумуватимемо, адже Ви зайняли важливе місце в серці учнів нашої школи та гуртожитку.

Єлизавета Роговенко

---

28 жовтня 2023 року занадто рано упокоїлася наша кохана сестра

Анна Мазур

Ми сповнені невимовним болем та сумом. Заповнення цієї глибокої прірви просто неможливе.
Дякуємо всім, хто проводжав Аню в Її останню дорогу – священникам, родині, сусідам, товаришам Ані з білобірських шкіл ім. Тараса Шевченка, IV ліцею у Лігниці, а також учням, яких Аня навчала, та знайомим.
Дякуємо всім, хто в пам'ять Ані підтримав під час похорону збір коштів на підтримку наших захисників, а також перерахував гроші на сайті zrzutka.pl на підтримку Збройних сил України.
Вічная Тобі пам'ять, Аню!

Сестра Марійка та брат Микола

eprasa.pl c7084e9054

Незабутня вчителька

Вітаю пані ОЛЮ ЛАСКУ, якій 6 листопада 2023 року виповнилося 93!

З теплом згадую мою першу вчительку української мови при тодішньому відділі Українського суспільно-культурного товариства, а зараз Об'єднання українців у Польщі в Щеціні.

Зовсім неочікувано Небеса подарували мені незабутню зустріч після 53 років мого виїзду із Щеціна до Лондона.

Вітаю Вас, невтомна пані Олю, й бажаю міцного здоров'я, спокою, радості та небесних щедрот на многії і благії літа! Нехай добро, ласка (Ваше прізвище відповідає харизмі Вашої особистості!) та невтомна праця на користь української спільноти в Щеціні, і не тільки, повернеться до Вас сторицею.

З відстані часу виринають спогади про Вас, завжди з книжкою та «Нашим словом», щоб донести їх до кожної української родини в цьому великому місті. Навіть важко уявити щецінську українську громаду без Вас та Вашого друга життя Петра Лахтюка (справжнє прізвище – Пантелеймон Бондарчук).

Ви розсівали зерно науки, щоб передати його нам, дітям, і це зерно породило плоди. Опинившись на Туманному Альбіоні, ми з сестрою Доротою долучилися до громадського життя, працюючи в суботній школі, Організації українських жінок, Союзі українців, Спілці української молоді та Пласті у Великій Британії, навчаючи дітей рідної мови, традицій, звичаїв, зберігаючи історичну пам'ять. Девізом нашого життя є Бог і Україна, бо саме віра святая й любов до рідного – дві потужні сили, які допомагають вистояти в сьогоднішньому буревійному світі, де так змінилися пріоритети цінностей.

Низький уклін Вам, дорога пані Олю, за всю віддану наполегливу працю.

Завдяки свідомим і ерудованим активістам Щецін запам'ятався мені як український бастіон з особливою атмосферою нашого клубу, який був для мене другим домом.

Радію, що сьогодні тут, у Щеціні, є наша церква УГКЦ, дбайливо доглянута о. Робертом Росою. Прекрасні розписи храму з українськими мотивами, хор, яким диригує Мирослав Лазорищак, багато молодих батьків, які приводять своїх діток на відправу, – усе це створює особливу атмосферу єднання з Богом у молитві за долю України.

Хочеться побажати, щоб вигнані війною з України молоді люди стали активними діячами Щецінського відділу ОУП для збереження історичної пам'яті та духовних цінностей, які нищить наш одвічний ворог, несучи руїну. Бо коли душа жива, жоден ворог її не здолає!

А Вам, дорога пані Олю, ще раз співаємо:

Многая літа хай сонце світить і Бог здоров'я, щастя Вам дає.
Многая літа хай Вам живеться і Матір Божа Вас береже!
Хай для Вас цвітує білий квіт на щасливі й добрії літа.
Многая літа в щасті, здоров'ї, многая літа, многая літа.

Марія Турів-Погранична, Лондон

З нагоди 65-ЛІТТЯ подружнього життя
Анні та Андрієві Ожеховським
бажаємо міцного здоров'я, щастя
та Божих благословінь!
Ви пронесли любов та повагу через усе Ваше спільне життя, є підтримкою одне для одного, даєте гідний приклад для наслідування.
Многая літа!

Українська громада та гурток ОУП в Лелькові

ДО УВАГИ БАТЬКІВ!

Надсилайте нам фотографії ваших дітей, які народилися в 2023 році.

Для того, щоб вони з'явилися у святковому номері нашої газети, чекаємо на знімки до 25 грудня на електронну адресу редакції: redakcja@nasze-slowo.pl.

Просимо зазначати ім'я, прізвище, вагу, зріст, а також місцевість – бажано українською мовою. Чекайте відповіді на свій лист. Якщо відповіді немає, значить, редакція не отримала фото.

В такому разі просимо надіслати мейл ще раз або телефонувати нам: +48 (22) 677-88-10.

Редакція «Наше слово»

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl c7084e9054

Співають діти – співає нація!

XX

Огляд української співаної поезії та авторської і сучасної пісні

2 грудня 2023
год. 10:00

Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st.
im. F. Chopina w Olsztynie
(ul. Kościuszki 39)

Zrealizowano ze środków dotacji

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

Organizatorzy

Związek Ukraińców w Polsce
Koło w Olsztynie

Patronat medialny

Наше Слово

eprasa.pl c7084e9054